

Příjemce podpory: Národní technická knihovna
Název projektu: Elektronické informační zdroje z oblasti technických a aplikovaných přírodních věd pro výzkum
Řešitel/-ka projektu: Mgr. Štěpánka Žižková

Závěrečná zpráva o řešení projektu

Tato zpráva neobsahuje údaje a informace, které mohou být předmětem obchodního tajemství nebo utajovanými skutečnostmi podle zvláštních právních předpisů.

Veškeré podklady a plné texty přednášek, statistik apod. jsou zveřejněny na stránkách projektu: <http://www.techlib.cz/cs/689-elektronicke-zdroje-konsorcia-ntk/>.

I. Základní údaje o projektu

Stanovené cíle projektu a jejich plnění:

V001, datum plnění 31. 12. 2009

Dokončit přípravu dodatku ke smlouvě na zpřístupnění databáze Scopus upravující změnu ve složení členů konsorcia, zajistit hladký provoz konsorcií.

Plnění: veškeré úkony pro úpravu smlouvy, resp. přípravu dodatku ke smlouvě, na straně řešitele a administrátora (Suweco) učiněny, předáno ke zpracování právnímu oddělení Elsevier Science. Dodatek v roce 2010 odmítnut, odstoupení členů od smlouvy zamítnuto s poukazem, že jediným možným smluvním důvodem k odstoupení je ukončení dotační podpory státu (institucím byl na rok 2010 snížen jejich zřizovateli rozpočet). Přístup k EIZ bez neohlášených výpadků.

V002, datum plnění 31. 12. 2010

Zajistit bezproblémový provoz konsorcií, zveřejnit výsledky systematického sledování a vyhodnocování statistik využívání a popularizovat je pro odbornou i laickou veřejnost. Odsouhlasená změna: vytvoření Rady projektu na základě požadavku AKVŠ ze dne 27. 11. 2009.

Plnění: Přístup k EIZ bez neohlášených výpadků. Popularizace výsledků:

- Přednáška: EIZ pro techniku a přírodní vědy, Elektronicky, online, na dosah... 20. 4. 2010, NTK, Praha;
- Přednáška: Jak se dělá a provozuje konsorcium na zpřístupnění EIZ pro VaV v ČR?, Blok expertů, 22. 4. 2010, KISK MUNI, Brno;
- Přednáška: Konsorcia a NTK, seminář HOK, 23. – 24. 11 2010, Brno
- Přednáška: Akvizice a evidence EIZ, Rekvalifikační kurz, 25. 11. 2010, NTK, Praha.

20. 5. 2010 proběhlo zasedání Rady projektu. Další komunikace se členy probíhala elektronicky. Rada požadovala materiály nad rámec řešení projektu, nečinila však žádná doporučení.

V003, datum plnění 31.12.2011

Zajistit bezproblémový provoz konsorcií a připravit návrh řešení zpřístupnění konsorcií NTK pro období po ukončení řešení projektu, zveřejnit výsledky systematického sledování a vyhodnocování statistik využívání a popularizovat je.

Plnění: Přístup k EIZ bez neohlášených výpadků. Popularizace výsledků, článek v odborném periodiku: ŽIŽKOVÁ, Štěpánka. Elektronické zdroje nepadají z nebe. *Knihovna plus* [online]. 2011, č. 2 [cit. 2011-12-28]. Dostupný z WWW: <<http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus112/zizkova.htm>>. ISSN 1801-5948. Řešení zpřístupnění zdrojů po ukončení období řešení projektu: svolána valná hromada členů konsorcií vedených NTK dne 30. 3. 2011 a 8. 6. 2011, připraveny materiály pro MŠMT i členy konsorcií včetně kalkulací a přípravy Prohlášení jednotlivých členů konsorcií o podmínkách setrvání v konsorciích pro další období (2012), informování jednotliví nakladatelé o možnosti využití smluvních důvodů pro odstup od licenčních smluv (Elsevier Science, Springer Verlag a Wiley/Blackwell).

II. Celkové zhodnocení průběhu řešení projektu a dosažených výsledků za celou dobu řešení

a. Zhodnocení projektu

V návaznosti na obecné a specifické (a, b) cíle programu byl sjednán kontinuální konsorcionální přístup do elektronických titulů nakladatelství Elsevier Science (Science Direct, kontinuita od roku 2000), Springer Verlag (SpringerLink Journals, kontinuita od roku 2000 a Computer Science Library, kontinuita od roku 2006), Wiley/Blackwell (kontinuita od roku 2001) a citační databáze Scopus (kontinuita od roku 2006).

Příjemce podpory: Národní technická knihovna
 Název projektu: Elektronické informační zdroje z oblasti technických a aplikovaných přírodních věd pro výzkum
 Řešitel/-ka projektu: Mgr. Štěpánka Žižková

Indikátory:	Navržené hodnoty, shodné pro roky 2009 – 2011:	Skutečně dosažené v roce 2011
a) počet zpřístupněných informačních zdrojů pro výzkum (databází /jednotlivých titulů – časopisů/ knih)	4/5600	4/7 815 v procentech: 100 %/140 %
b) počet realizovaných přístupů/výpůjček plných textů (ročně/ na uživatele - dle standardizovaných statistik)	Elsevier: 1 000 000/10 000 Springer: 200 000/2 500 Wiley: 200 000/5 000	Počet realizovaných přístupů celkem/statistický průměr na jednu členskou instituci: Elsevier: 2 031 141/30 316 Springer: 562 308/8 926 Wiley: 564 751/12 835
d) změna/nárůst počtu publikací v rámci ČR	4,5 %	7,6 %
e) změna/nárůst citovanosti českých autorů	2 %	5 %
f) počet uživatelů získaného zdroje z akademické sféry daného projektu	74/360 000	74/110 084, 91 (přepočtený počet „core“ FTEdle údajů nahlášených členy konsorcií)
g) míra využití pořízených informačních zdrojů pro výzkum konečnými uživateli v %		Elsevier: 199 %/298 % Springer: 212 %/357 % Wiley: 295 %/268 %
h) rozsah oborového pokrytí informačními zdroji pro výzkum v důsledku realizace konkrétního projektu	technika, lékařství, aplikované přírodní vědy	technika, lékařství, aplikované přírodní vědy
i) okruh uživatelů a jeho rozsah ve vztahu k národním potřebám a prioritám ČR ve VaVal	veřejné VŠ, výzkumné organizace podle Rámce Společenství, odborné a vědecké knihovny, které mají právní subjektivitu a poskytují služby podle zákona č. 257/2001 Sb.	veřejné VŠ, výzkumné organizace podle Rámce Společenství, odborné a vědecké knihovny, které mají právní subjektivitu a poskytují služby podle zákona č. 257/2001 Sb.

Veškeré stanovené cíle projektu byly naplněny, změny vůči návrhu projektu byly rozšiřujícího charakteru, tj.: 2010: ustanovení Rady projektu.

Přílohy: Příloha č. 1 Seznam členů konsorcií a Prohlášení, Příloha č. 7 Celokonsorcionální statistiky.

b. Zvlášť významné výsledky projektu

Zvlášť významný výsledek identifikovatelný dle RIV projekt nevykazuje.

c. Porovnání s aktuálním stavem v zahraničí

V době ukončení projektu evidují stránky International Coalition of Library Consortia (ICOLC) přes 200 konsorcií knihoven, z nichž podstatná část je zaměřena i na sdílení licenčních konsorcionálních výhod v přístupu k EIZ. Multioborové zdroje z produkce Elsevier Science, Springer Verlag a Wiley/Blackwell jsou tradičními klíčovými vědeckými zdroji pro výzkum a vzdělávání, doložení tohoto tvrzení je ve veřejně přístupných výročních zprávách těchto nakladatelství (např. Elsevier Science zpřístupňuje více než 10 milionů vědeckých článků a každý rok

Příjemce podpory: Národní technická knihovna
 Název projektu: Elektronické informační zdroje z oblasti technických a aplikovaných přírodních věd pro výzkum
 Řešitel/-ka projektu: Mgr. Štěpánka Žížková

přibude dalších 200 tisíc). Co se týká samotné unikátnosti řešení zpřístupnění těchto zdrojů v ČR, tato oblast je do vysoké míry ovlivněna způsobem financování. Prostředí konsorciálního zpřístupnění je obecně vysoce heterogenní. Způsob, kdy je část nákladů hrazena centrálním způsobem prostřednictvím státní dotace, je velmi obvyklý, co je ve světě naopak velmi neobvyklé, je použití grantové soutěže pro rozdělení finanční podpory na zajištění jedné ze základních infrastruktur pro výzkum a vzdělávání, tj. klíčových vědeckých informačních zdrojů.

d. Ekonomické zhodnocení projektu, jeho výsledků a přínosu

Podrobné informace o vkladech a dotacích uplatněných na jednotlivé členy konsorcií viz v Příloze č. 2 Vklady a dotace.

Souhrnné údaje o poměru vkladu a dotace v oblasti zpřístupnění EIZ

Rok	Dotace	Vklad	Celkem	% vklad
2009	71 459	160 739	232 198	69,2
2010	73 651	114 405	188 056	60,84
2011	0	121 185	121 185	100
Σ	145 110	396 329	541 439	73,2

Dotace na zajištění přístupu k EIZ v rámci projektu se v jednotlivých letech řešení projektu pohybovala v rozmezí od 39 % po 0 %. Současně bylo v rámci licenčních jednání při přípravě projektu doloženo, že při nákupu stejného rozsahu přístupu jednotlivými institucemi, tj. bez sdružení do konsorcií, by došlo k bezprecedentnímu nárůstu ceny: Elsevier Science o 577 %, Springer Verlag časopisy o 80 %, u e-books 165 %, Scopus o 40 % a Wiley/Blackwell o 30 %.

Výše uvedené hodnoty považuje řešitelka projektu za jednoznačné prokázání efektivity vynaložených prostředků a doložení ekonomické výhodnosti existence konsorciálního řešení zpřístupnění EIZ.

e. Plán na uplatnění výsledků projektu

Po ukončení řešení projektu budou i nadále jednotlivým členům konsorcií (seznam členů konsorcií viz Přílohu č. 1 Seznam členů konsorcií a Prohlášení, obecně platí, že se jedná o veřejné VŠ, výzkumné organizace podle Rámce Společenství a odborné a vědecké knihovny, které mají právní subjektivitu a poskytují služby podle zákona č. 257/2001 Sb.) přístupné konkrétní elektronické časopisy a knihy z dojednaných kolekcí, tj. InterScience journals (Wiley Online Library journals), ScienceDirect Freedom Collection (Elsevier Science), Scopus a SpringerLink journals and Computer Science Library. Rozsah zpřístupnění a podmínky autorizovaného užití těchto zdrojů jsou nedílnou součástí licenčních podmínek jednotlivých konsorciálních smluv a každý ze členů konsorcií s nimi byl seznámen v rámci podpisu jednotlivých smluv samotnými členy konsorcií. Obecně se jedná o registrované uživatele knihoven, resp. takové uživatele, kteří jsou prokazatelně vůči instituci autorizováni. Po ukončení řešení projektu zůstává v platnosti i možnost elektronické meziknihovní služby (tj. tituly zůstávají i v nabídce katalogu Virtuální polytechnické knihovny) a vzdálený přístup. Veškeré informace o průběhu řešení projektu, včetně celokonsorciálních statistik, byly, jsou a budou zveřejněny na stránkách projektu: <http://www.techlib.cz/cs/689-elektronicke-zdroje-konsorcia-ntk/>.

Příjemce podpory: Národní technická knihovna
 Název projektu: Elektronické informační zdroje z oblasti technických a aplikovaných přírodních věd pro výzkum
 Řešitel/-ka projektu: Mgr. Štěpánka Žížková

III. Stručný přehled plnění dílčích cílů projektu za rok 2011

Dílčí cíl **V003** stanovený Smlouvou pro rok 2011 byl plněn beze změn oproti návrhu projektu:

Zajistit bezproblémový provoz konsorcií a připravit návrh řešení zpřístupnění konsorcií NTK pro období po ukončení řešení projektu, zveřejnit výsledky systematického sledování a vyhodnocování statistik využívání a popularizovat je.

Tento cíl je, jako ostatně celý projekt VZ 09003, v přímé souvislosti s celkovým obecným cílem programu INFOZ, tj. zabezpečení kontinuity českým výzkumným pracovníkům v získávání, zpřístupňování a poskytování informací prostřednictvím informačních zdrojů pro výzkum (databází, periodik, elektronických i klasických dokumentů) s důrazem na jejich náležitou aktualizaci a zabezpečit racionální, efektivní a hospodárné využívání veřejných prostředků na podporu VaVal. Projekt naplňuje specifické cíle odpovídající článku 2.3.2. a) a b) Zadávací dokumentace programu, tj. pořízení a zabezpečení celostátních licencí a národních multilicencí komplexních informačních zdrojů, které by bez podpory z veřejných prostředků nebylo možné a plošné informační zabezpečení celých vědních oborů základními a nejdůležitějšími aktualizovanými celoplošnými informačními zdroji, včetně nezbytných služeb; zajištění kontinuity a aktualizace informačních zdrojů pro výzkum.

Plnění cíle: řešitelský tým pokračoval v zajišťování uživatelské podpory, administrace a bezproblémového provozu zpřístupnění licencovaných zdrojů, tj. ScienceDirect Freedom Collection, SpringerLink Journals, InterScience Journals a Scopus. K neohlášenému výpadku za celé období řešení nedošlo, veškeré odstávky byly předem hlášené a probíhaly v nočních hodinách nebo o víkendech a to v rozsahu nepřekračujícím 60 minut. Všechny zdroje jsou již nyní zpřístupňovány v rámci různých portálových řešení a federativních vyhledávacích nástrojů, tj. jak v rámci Jednotné Informační Brány (JIB), tak i v rámci knowledge base systému SFX apod. Popularizace výsledků byla zajištěna zejména prostřednictvím článku v odborném periodiku, citace: ŽÍŽKOVÁ, Štěpánka. Elektronické zdroje nepadají z nebe. *Knihovna plus* [online]. 2011, č. 2 [cit. 2011-12-28]. Dostupný z WWW: <<http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus112/zizkova.htm>>. ISSN 1801-5948.

V rámci přípravy řešení zpřístupnění zdrojů po ukončení období řešení projektu byla dvakrát svolána valná hromada členů konsorcií vedených NTK dne 30. 3. 2011 a 8. 6. 2011, připraveny materiály pro MŠMT i členy konsorcií včetně podrobných kalkulací připravených ve variantách s využitím případné dotace i bez ní. Zároveň byla připravena a v průběhu podzimu 2011 i podepsána Prohlášení jednotlivých členů konsorcií o podmínkách setrvání v konsorciích pro další období (2012). Jednotliví nakladatelé byli informováni o tom, že pokračování smluvního vztahu s NTK bude bez zajištění dalšího financování ukončeno a byly připravovány varianty pro udržení alespoň určité části konsorcia, resp. bylo zahájeno vyjednávání o variantních finančních modelech (využití smluvních důvodů pro odstup od licenčních smluv Elsevier Science, Springer Verlag a Wiley/Blackwell).

Vyjádření cíle V003 hodnotami skutečně dosažených indikátorů viz bod II. a.

IV. Komentář ke specifikaci uznaných nákladů projektu za rok 2011 (odůvodnění, změny)

Položka uznaných nákladů	Náklad	Komentář
Cestovné, F3.5	12 024,98 Kč	Vklad NTK, prostředky využity na návštěvu Frankfurtského knižního veletrhu. Podrobnosti viz v cestovní zprávě, Příloha č. 3 Cestovní zpráva Frankfurt 2011.
Služby externích dodavatelů, F5	121 185 135,- Kč	Vklad členů konsorcií, podrobnější informace viz v Příloze č. 2 Vklady a dotace.
Mzdy a platy, F1.1	241 684,- Kč	Vklad NTK, řešitelský kolektiv je pětičlenný, složený ze zaměstnanců NTK. Na řešení projektu

Příjemce podpory: Národní technická knihovna
 Název projektu: Elektronické informační zdroje z oblasti technických a aplikovaných přírodních věd pro výzkum
 Řešitel/-ka projektu: Mgr. Štěpánka Žižková

		se členové podíleli následujícím způsobem: Svoboda: 5%, tj. 33 287,- Kč; Žižková: 30%, tj. 145 733,- Kč; Bayer: 5%, tj. 25 789,- Kč; Sadílková: 5%, tj. 15 328,- Kč; Římanová: 5%, tj. 21 547,- Kč.
Povinné zákonné odvody včetně případného přidělu do FKSP, F1.4	82 172,- Kč	Podrobná specifikace je uvedena v Příloze č. 4 Přehled o čerpání dotace, Příloha č. 5 Podrobný položkový výpis a v Příloze č. 6 Přehled o řešitelském týmu.
Osobní náklady celkem, F1	323 856,- Kč	
Uznané náklady projektu v roce 2011 celkem	121 521 016,- Kč	Uznané náklady projektu byly v roce 2011 tvořeny výhradně vklady.

Tabulkový přehled změn ve financování projektu za celou dobu řešení

Položka uznaných nákladů, číslování dle Příloh Dodatků ke Smlouvě o poskytnutí podpory	Náklad	
Vyúčtování 2009		Změny 2009 zachyceny v Dodatku č. 2 Smlouvy o poskytnutí podpory, čj. 7927/2010-31
F1. Osobní náklady	Navýšení vkladu NTK z 98 tis. Kč na 122 tis. Kč	
F7. Cestovné	Snížení vkladu NTK ze 40 tis. Kč na 28 tis. Kč	
F5. Služby	Snížení vkladu členů konsorcií oproti předpokladu (kurzové rozdíly) ze 168 178 tis. Kč na 160 739 tis. Kč	
Vyúčtování 2010		Změny výše poskytnuté dotace 2010 zachyceny v Dodatku č. 3 Smlouvy o poskytnutí podpory, čj. 13976/2010-31
F1. Osobní náklady	Navýšení dotace o 64 tis. Kč, navýšení vkladu NTK z 237 tis. Kč na 382 tis. Kč	
F5. Služby	Navýšení dotace z 37 205 tis. Kč na 73 651 tis. Kč. Snížení vkladu členů konsorcií oproti předpokladu (kurzové rozdíly) ze 127 937 tis. Kč na 114 405 tis. Kč	
Vyúčtování 2011		Dle Dodatku č. 3 Smlouvy o poskytnutí podpory, čj. 13976/2010-31, činí dotace projektu v roce 2011: 0,- Kč
F1. Osobní náklady	Navýšení vkladu NTK z 237 tis. Kč na 324 tis. Kč	

Příjemce podpory: Národní technická knihovna
 Název projektu: Elektronické informační zdroje z oblasti technických a aplikovaných přírodních věd pro výzkum
 Řešitel/-ka projektu: Mgr. Štěpánka Žižková

F7. Cestovné	Snížení vkladu NTK ze 30 tis. Kč na 12 025,- Kč.	Ze dvou plánovaných cest byla po vyhodnocení výtěžnosti realizována pouze návštěva Knižního veletrhu ve Frankfurtu nad Mohanem.
F5. Služby	Snížení dotace na 0,- Kč.	

Jak je z výše uvedené tabulky patrné, došlo v rámci řešení projektu několikrát ke změnám výše celkových uznaných prostředků. Celková výše této úspory dosáhla hodnoty téměř 13 mil. Kč a byla vytvořena zejména vklady jednotlivých členů konsorcií, jejichž objem však přesto činil více než 73 % celkových uznaných nákladů projektu. Jako hlavní lze uvést zejména dva důvody vzniku úspory:

1. Posun kurzových rozdílů.
 Pohyb koruny vůči euru a dolaru vykazoval v letech 2009 – 2011 značné výkyvy, které na velkém objemu realizovaného předplatného vytvořil značné rozdíly oproti předpokladu z léta 2009.
2. Změny v objemu předplatného jednotlivých členů konsorcií.
 V rámci licenčních smluv byla dohodnuta možnost každý rok v jistém finančním objemu (např. u nakladatelství Wiley and Sons šlo o 10 %) obměnit portfolio členského předplatného. Tím se také významně proměnily předpokládané vkládané částky.

V. Tisková zpráva – výsledky projektu

(v č.j.)	(v angl.)
V projektu byl s ohledem na průkazný zájem komunity VaV a v návaznosti na projekty LI a 1N sjednán a provozován přístup do elektronických zdrojů vědeckých nakladatelství Elsevier Science, Springer Verlag, Wiley/Blackwell a do citační databáze Scopus.	Continuing license agreements for access to electronic full-text sources of Elsevier Science, Springer Verlag, Wiley/Blackwell and Scopus were negotiated during LI and 1N projects based on confirmative interest of R&D community.

V Praze dne 8. 2. 2012

Mgr. Štěpánka Žižková
 jméno a příjmení řešitele

.....
 podpis

razítko příjemce

NTK
 50°6'14.083"N, 14°23'26.365"E
 Národní technická knihovna
 National Technical Library
 Technická 6
 150 80 Praha 6

Ing. Martin Svoboda, ředitel
 jméno a příjmení statutárního zástupce uchazeče

.....
 podpis